

Možnost 141

© Sh 2020

Ve hře je nemálo. To je víc než mnoho.

Ve hře je nemálo. To je víc než mnoho.

Možnost 141

březen 2020

obsah:

úvod
maily odeslané
maily došlé

příloha:

To, co přebylo z Chvály řeči

M 141

Žijeme s řečí a v řeči.

S řečí a v řeči, kterou mluvíme s druhými, skrze kterou se radujeme, skrze kterou pojmenováváme, která má mimo jiné sloužit jako nástroj k vzájemnému sdílení toho, co se nás týká, co vnímáme a prožíváme.

A najednou žijeme i v řeči příkazů.

Řeč může sloužit k výkladu a porozumění výkladu, k předávání poznatků a k ukázání toho, co je nahlédnuto. I příkaz by mělo jít pochopit.

Žijeme s řečí, která má sloužit ke vzájemnému porozumění, a to takovému porozumění, ve kterém jsme schopni sami zastávat nějaký názor a stát si za ním, garantovat ho tím, že je náš, že si za ním stojíme a mimo jiné ho i argumentačně podložit; žijeme s řečí, ve které jsme schopni porozumět řeči druhého a porozumět názoru druhého a jeho argumentačnímu postupu.

Ve hře je nemálo. To je víc než mnoho.

Začali jsme u řeči a také u ní skončíme v příloze, nejdříve však přinášíme aktuální výběr z březnové mailové korespondence. Celá tato Možnost je vydaná tak trochu v předběhu. Protože čas nečeká a to, co bude, se hodně odvíjí od toho, co je.

(Část 1. Co jsem napsal)

Drahoušku,
dejme roušku na roušku
Dej mi pusu rouškovou
každý by chtěl takovou

Lidské tváře se skrývají
všichni teď nosíme hidžáby
I když máš roušku, drahoušku,
nahá jsi jak královna ze Sáby

Korektně zakrýt si ústa?
Rouška je znamení doby!
Já podle vlastního gusta
od ucha k uchu zlobím

Milí kamarádi,

rád bych se s vámi setkal, rád bych vás viděl, docela normálně a ne na obrazovkách, rád bych si s vámi popovídal u ohně, který hřeje. Vypadá to, že by bylo obtížné vysvětlovat blbým lidem, kam že jedu s rancem na zádech.

Vypadá to, že normální věci už nejsou normální, protože normální je to, co je podle mne úchylné. Ale nešť. Již dlouho ctí společnost názor, že „nikdo, nic, nijaký, ničí, žádný“ (ne, nepatří sem „jenž“), ale každý, opravdu každý, a to „trpí, prosí, sází...“. Nesázím. Jsem mimo.

Vypadá to, že nebude velikonoční vandr, že nebudou velikonoční vigílie, žádné obřady, že nebude nic z toho, co by být mělo, protože... protože statistika vládne světem, protože nic není tak, jak by to být mělo. A proč?

Ptal se někdo proč? Protože nám všem cosi hrozí. A to je fakt. O tom, že nám v každém okamžiku cosi hrozí, jsem se přesvědčil. Přímo za jízdy na motorce na hlavní silnici mě z boku trefil chlap s tlustým autem. No má to rozum? Má to statistiku? Dost dlouho jsem si nic nepamatoval, zato teď si pamatuji, jak jsem se tvářil, když se mě ptali: „Co si pamatuješ naposled?“ Nic. A teď by mi asi bylo nejlíp, kdybych si nic nepamatoval. Ta otázka mne teď provází, protože neblbnu a pamatuji si.

Pamatuji si, že se lidé setkávali, a když se potkali, pozdravili se a podali si ruce.

Pamatuji si, že jsem se se všemi blízkými ženami při setkání objal a políbil, a nebylo to nic víc než vyjádření radosti ze stvořeného světa. A nechci si nechat vzít tuto radost.

Milí přátelé, milé kamarádky, těším se, až se z očí v oči uvidíme, až si podáme ruce, dáme si pusy.

Milá P.,

báseň o královně ze Sáby? Byly to běžné vtípky, co občas píšu Jarmile, ale pak se mi přeci jen zdálo, že to pár lidí potěší právě pro tu jazykovou neobvyklost, která se časem stane zcela nepochopitelná, asi jako jsou nepochopitelné Holanovy básně z r. 45 na Stalina a Rudou armádu - prostě se všichni budou divit, cože nám to tak pomátlo rozum.

Rád bych tě viděl a slyšel poznámky k textu i ty úplně jiné, ale problém je, že není kde se sejít. Jestli mi něco vadí, tak právě tohle. Snad se nějak domluvíme na setkání, tvé komentáře by mi chyběly.

Těším se

Ahoj P.,

už jsem doma a přemýšlím, jak to dělat s cestami do Prahy, jde vlastně jen o to, kde se sejít: kdyby to bylo jako dnes (na slunci v tričku), tak je možné si koupit kafe do kelímku a jít do parku, ale protože musím plánovat trochu dopředu, tak by to chtělo vymyslet nějaké místo - u někoho v práci, doma, mohu se poptat, třeba náš kamarád Domingo prodává někde na okénku a určitě tam má zázemí...

Bez setkání leccos nejde. Setkání přináší člověku něco nenahraditelného, i kdybys mi neřekla nic „moudrého“, tak má smysl jen vnímat druhého, jak mu je a jaký právě je. Přítomnost ničím nenahradíš.

Milý P., kamarádi!

To, že jsou velikonoce „v čudu“, bylo celkem jasné, stejně tak, že se režim nevycházení (nyní ještě spojený se zákazem scházení se více než 2 lidí) prodlouží i do dubna. Vůbec se podle mne bude hodně těžké vracet k normálu, měli bychom se tím začít zabývat bez odkladu. Jde obecně o to, aby se lidé scházeli, aby si nezvykali, že je bezpečnější sdílet“ s druhými svůj „face“ skrz obrazovku. Tohle je krize světa mainstreamového, korektního, bezpečného - skutečný svět se ukazuje jako příliš skutečný, nebezpečný, a tak je to zároveň příležitost světa virtuálního, obrazovkového. Do jaké míry se prosadí a do jaké to naopak vzbudí zájem o to, co žije, je skutečné (a tedy nezajištěné)? Pro nás je prakticky nemožné cestovat na jižní Plzeňsko ve větší skupině se čtyřmi přestupy veřejnou dopravou. Už vidím, kolik lidí nás udá, jaké budou podezřívavé pohledy, výčitky.

Pokud to bude v květnu, tak už na to budu kašlat (!), protože existuje obecný úzus, že karanténní opatření trvají zpravidla měsíc, dobře, беру na vědomí dva, ale na víc už není únosné ne z ohledu práva, ale že to volá do nebe. Jestli to takhle půjde dál, napíšu na obec, kraj a ministerstvo vnitra, že se opatřeními vlády nehodlám řídit a při vši minimalizaci zbytečných rizik budu „normálně žít“, tj. budu se stýkat s přáteli.

Problém vidím především v tom, že dnes je vše rozehráno jako vydírací hra: kdokoli může být označen za „potenciálního nositele“ a tedy za osobu, která (kvůli svému „sobeckému“ zájmu) ohrožuje druhé. Snadno lze udělat z kohokoli „veřejného nepřítele“. To je potenciálně nebezpečná argumentace, kterou je třeba vyloučit - protože pro konkrétního člověka de facto znamená popření jakékoli svobody. Těším se na viděnou.

Ombudsman, Brno

Věc: Návrh na zahájení řízení - obecné zaměření činnosti ombudsmana

Návrh:

Ombudsman se obecně zaměří na sledování případů, ve kterých je podezření, že omezení ze strany úřadů, i jednotlivých osob, která vyplývají z opatření vlády proti šíření aktuální virové nákazy, neodůvodněně zasahují do práv občanů, nebo jsou v jednotlivých případech zneužita pro omezení práv konkrétních osob.

Zdůvodnění:

Významné omezení vzájemného styku osob je zjevným zásahem do života lidí, v právním smyslu do nejzákladnějších práv člověka. To je v kritických chvílích možné, je však třeba dbát na to, aby se minimalizovaly negativní dopady takového mimořádného omezení a zejména aby se takové omezení zbytečně neprodlužovalo a některé jeho části se nestaly dlouhodobými nebo trvalými; zároveň je třeba dbát na to, aby žádná taková opatření nebyla zneužita proti jednotlivcům.

V současném stavu je snadné kohokoli označit za „veřejného nepřítele“, ostrakizovat ho a to i jen neprokazatelným tvrzením; daná osoba pak nemá žádné nástroje jak se bránit.

Vznik takové situace (někdo je označen jako „veřejný nepřítel“, protože podle tvrzení kohokoli „ohrožuje druhé“) by mělo mít jasný postup přezkoumání – vzhledem k povaze takovéto situace a k praktickému omezení běžné činnosti soudů se právě ombudsman nabízí jako instituce, která se takovými případy může zabývat.

Společnost se shoduje na tom, že záměrné kroky, které mohou způsobit šíření virových onemocnění, by měly být postihovány – rolí ombudsmana by pak mělo být

(a mělo by to být ombudsmanem veřejně deklarováno), že naopak budou sledovány případy, kdy byla tato situace zneužita, např. pro izolaci některých osob. (stačí např., když nositel viru záměrně nepravdivě označí někoho za osobu, se kterou se setkal, nebo když úředník postupuje tak, jako by daná osoba byla takto označena a uvalí na ni karanténu atd). Neexistuje zde žádná možnost postižené osoby, aby zjistila původce takové informace, nebo zda jde o výmysl, žádná možnost, aby se bránila nebo domáhala nápravy. Atd.

Osobní komentář:

Domnívám se, že řada lidí se obává svého de facto bezprávného postavení, ve kterém může být označena za veřejného nepřítele bez možnosti ochrany. Pokud veřejný ochránce práv vyhlásí, že se tímto tématem zabývá a bude zabývat, významně to posílí důvěru lidí v právní rámec tohoto státu a zvýrazní to též roli ombudsmana.

Josef Štogr,
Analytik, t.č. důchodce
Hlinná 73
Litoměřice

Milý M.,

jak víš, obecně nejsem nějak politicky „aktivní“, ale v této době mám značné obavy o to, aby se celkové společenské změny, kterým se nevyhneme, příliš negativně neprojevíly v reálném naplňování svobody člověka. To je možné číst jako fráze – proto k věci:

Omezení „shromažďování“ v sobě skrývá bránění (a v reálu faktické zabránění) kontaktů mezi lidmi. Už dlouho jsme ve společenském tlaku, aby se všechny kontakty chápaly jako kontrakty svého druhu, a to v současném společenském rozpoložení může ještě zesílit. Ale lidé se scházejí především proto, aby se poznali, a pak se teprve mohou scházet, aby z tohoto „stavu vzájemnosti“ vycházeli a „byli spolu“ a třeba i uzavírali kontrakty.

Zákaz shromažďování spolu s uzavřením provozoven tak de facto omezuje možnost s někým se setkat jen na zaměstnání (naplňování a uzavírání kontraktů) a veřejnou dopravu, což je také naplňování kontraktu svého druhu. Je to paradox jen zdánlivý – jde jen o „nezbytné funkce“, ne o „lidi“. O byznys, zaměstnance a cestující.

A teď proč to píšu tobě:

Myslím, že by piráti mohli „vytáhnout právě tohle téma – že:

- 1) jedna věc je krátkodobé omezení všech zbytných činností, to má smysl (a umožňuje to odklad, rozložení organizačních kroků v čase, přípravu zdravotnického systému)
- 2) a druhá věc je, že by to nemělo (v mém pohledu „nesmí“) zasahovat tak daleko, aby byli jednotliví lidé v nepřijatelném společenském tlaku, aby byl kdokoli vydírán jako potenciální zločinec, jen proto, že se s někým setká nad rámeček zaměstnání a nákupu.

Jedna věc je nepodceňovat obecná opatření a druhá věc je odmítnout faktický úplný zákaz vzájemného styku lidí nad povolený funkční rámeček. To bylo možné obhájit na dobu tří týdnů, ale leckomu se bude hodit to protahovat na měsíce – a to už je zásah do života lidí, který se rovná internaci.

Pokud se vám podaří rozumně naformulovat, že při zachování obecné opatrnosti nemůže být jakékoli nařízení chápáno jako zákaz setkání s druhými, najdete myslím již během pár týdnů dost těch, kdo smýšlejí podobně, jen se doposud bojí, aby nebyli označeni za potenciální „škodliče“ a nositele nákazy.

Už se nikdy nevrátí tak bezprostřední cestování po světě, na jaké jsme byli zvyklí, a v lidech zůstane ostražitost a uzavřenost po dlouhou dobu – ale o to dříve je třeba ukázat, jak je důležité, že se lidé scházejí a že by pro to i při restrikcích pohybu měli mít prostor.

Samozřejmě je, že je třeba to formulovat „velmi opatrně“, protože řada veřejných hyen čeká na kohokoli, koho by mohla označit za „veřejného škůdce“, je to situace hodně podobná padesátým letům, také jsem se v tomto smyslu obrátil na ombudsmana. Při všem přitakání celo-české solidaritě a semknutosti (!?) je podle mne s prodloužením restrikcí toto téma na politické rovině otevřít. Omezení pohybu - jistě ano, ale absolutní zákaz setkávání je z povahy věci neudržitelný; život je bohatý a nelze redukovat jen na práci a nákupy.

Jos.

Čao K.,

čekáme (zapovězenou) návštěvu, a tak jen narychlo - souhlasím s tebou v tom, že jsme se stali předmětem cíleně mediálně vyvolané „stádní“ hysterie, ve které nejsou racionální argumenty na nic; to je situace, která někomu vyhovuje, někomu trochu, někomu málo. Nechávám stranou konspirační teorie a vůbec úvahy o tom, „qui bono“, nezajímá mě, co bylo a co kdo „chtěl“, ale zajímá mě „co bude“. Ale jedno je jisté - globální ekonomika a mimo jiné i evropská „liberální integrace“ jako procesy narazily na svoje hranice a to při relativně „malém“ klopýtnutí.

Právě dnes jsem komusi vysvětloval, že není žádný problém během tří dní na pokyn ministerstva zdravotnictví (podpořený usnesením vlády o mimořádné situaci ve zdravotnictví) přeměnit během 3 - 5 dní 20% nemocničních lůžek na speciální plicní-infekční s tím, že se budou v poměrně rychlém režimu doplňovat potřebným materiálem a přístroji. Asi se něco v tomto smyslu dělá, ale v médiích o tom neslyším. Zato se „jede“ v mediální stránce věci, jak je třeba, aby se národ „semknul“, jak je nutné aby... aby lidé udávali, pokud se někde někdo s někým sejde, aby všichni povinně nosili stejnokroj (naprostý nesmysl, sleduji, když mi kolem domu jezdí cyklisté s rouškami - než přejedou těch 400 m převýšení na Varhošť, potřebovali by jich nejméně deset, a kam je ukládat? Hned mě napadají absurdity - stačí je odhazovat do příkopu označená datem, po 10 dnech jsou již zcela jistě bez koronaviru!

Přeneslo se to celé na bedra těch, kdo by měli být „odpovědní“ a s nikým se nestýkat. Je to nesmysl? Samozřejmě že to ví každý, kdo přemýšlí. Ale argumentovat se nedá, protože kdo nepostupuje „odpovědně“ jako ostatní, ten je škodič a hajzl a je třeba ho ostrakizovat.

Podle mne záleží na tom, kdy se začnou lidé bouřit - až v okamžiku, kdy začne být teplo, a roušky budou otravné? Osobně se chystám napsat poslancům, aby si opravdu dost dobře rozmysleli, jestli prodlouží výjimečná opatření, protože se nesmyslný

dopad toho bude týkat i jich a všech jejich známých, dětí, a hlavně, po pár letech se na ně budou lidé dívat jako na debily, podobně jako na ty, kdo umožnili po r. 45 nástup komunistů u nás a pak se divili hrůzám padesátých let, popravám a deportacím, které postihly mimo jiné i je samé.

Aktualita je zkrátka velká čarodějka a kdo ji dokáže „modelovat, kanalizovat“, ten je králem...

(Část 2. Co jsem dostal)

A:

A toho se bojím. Podsouvaného pocitu viny. Bojím se, že nás přinutí nosit tu zbytečnou a naprosto nefunkční roušku tak dlouho, až se nám tenhle psí a otrocký obojek nevratně vypálí do mozků v těsné blízkosti centra strachu a něčeho, co tam uvnitř zodpovídá za vnímání správnosti a spravedlnosti.

Rouška na ulici a na veřejnosti je ze zdravotnického hlediska zbytečná a potvrdilo to více různých lékařů. Nemoc se přenáší v dopravních prostředcích a místech doteků. Nikdo neorganizuje hygienicky ošetřený sběr použitých roušek, kterými přetéká kdejaký veřejný odpadkový koš nebo se válí jen tak na chodníku.

Státní moc přesto na nošení roušek vždy a všude trvá, nedodržení pokutuje a trestá. Pak se ale nejedná o hygienické, nýbrž o zcela jiné důvody. Rouška se stala symbolem. Stala se moderní obdobou psího či otrockého obojku. Kdo ji má, na toho se zatím neútočí. Kdo si ji nenasadí, je zločinec mimo zákon a odstřel je povolen. Společnost otroků nepotřebuje, aby jí někdo dával najevo, že si sama nasazuje obojky. Policajti už zase slídí po prázdných ulicích po každém, kdo neposlouchá načalstvo. Tisíce udavačů, konfidentů, závistivců a žárlivců volají a oznamují. Udávání už je zase občanskou povinností a noviny píšící o zdravých instinktech českého národa.

Rouška se stala způsobem, jak nám implantovat pocity viny. Zpozorněte občané, kdo ji nemá, je zločinec a chce vás všechny nakazit a zabít. Je to přímo útočník, který útočí na vaše zdraví, na vaše životy a na životy vašich blízkých. Když se setkáte s kamarády nebo jen tak s lidmi a povídáte si s nimi, když někoho obejmete, když odmítnete izolaci a uvěznění v bytě, také pomáháte vraždit lidstvo.

Protože neposlušnost rovná se spolupráce se zlem a s nepřítelem. A tak to bude už pořád. Kdykoliv vám něco nařídíme, bude nesplnění příkazu spojeno s intenzivním prožíváním pocitu viny. Nějak zařídíme, aby cokoliv, co neuděláte, nebo uděláte jinak, bylo v očích veřejnosti spojeno se zločinem proti společnosti, proti veřejnosti, proti lidstvu. Kdykoliv neposlechnete, budete viníky, a to i v očích všech ostatních lidí, vašich sousedů, vašich rodinných příslušníků, vašich dětí a potomků.

Odted' jsme jako Američané po napadení Pearl Harboru. Neustále na nás něco útočí a my se musíme semknout a bojovat. Ano, ještě prohráváme, ale již mobilizujeme, vyrábíme a přebíráme aktivitu na bojišti. Jde o naše přežití, a proto musíme poslouchat své velitele, plnit rozkazy a konat činy hrdinství a sebeobětování pro ostatní. Nikdo si nesmí dovolit neposlušnost. Ve válce se neposlušnost stává zločinem proti všem. Proto si každý den připomínejte, že jsme ve válce, že je to mimořádná situace, i když bude trvat mnoho let.

A je to mimořádná situace? Nebo by se taková válečná psychóza dala vyvolat stejně snadno i kvůli nějaké jiné nemoci, kterou považujeme za běžnou součást svých životů? Nezažili jsme již přípravné pokusy, kdy každý, kdo kouří tabák, byl náhle v podezření, že vraždí lidstvo? Nezažili jsme, že každý, kdo vlastní zbraň, je nebezpečným psychopatem toužícím vyvraždit své kolí?

Ne! Odmítám!

Odmítám se cítit vinen za to, že jsem si sundal ten kus neúčinného hadru z huby.

Odmítám se cítit vinen za to, že mám přátele, že se s nimi sejdu, budu se s nimi bavit a popíjet.

Odmítám se cítit vinen za to, že topím v kamnech dřevem a uhlím nebo si zapaluji oheň.

Odmítám se cítit vinen za to, že jím jídla, která mi chutnají.

Odmítám se cítit vinen za to, že kouřím tabák a užívám si radostí a darů života.

Odmítám se cítit vinen za to, že se účinně bráním, když jsem napaden.

Odmítám se cítit vinen za to, že jsem muž a chovám se jako muž.

Odmítám se cítit vinen za to, že jako hlava rodiny uplatňuji autoritu.

Odmítám se cítit vinen za to, že jsem běloch a Evropan.

Odmítám se cítit vinen za to, že nechci, aby mou zem zaplavili přistěhovalci odlišných nekompatibilních kultur.

Odmítám se cítit vinen za to, že vychovávám své děti a vnuky.

Odmítám se cítit vinen za to, že se v chrámu chci setkávat s živým Kristem při bohoslužbě. A odmítám myšlenku, že by mne při tom nějaký hadr na hubě chránil lépe, než láska Božího syna.

Odmítám myšlenku, že přepodstatněný chléb (Boží tělo) při přijímání v kostele mne ohrožuje, zatímco rohlík v krámu je v normě co do rizika a ohrožení.

Odmítám se permanentně a neustále cítit vinen za to, že mne Pán stvořil, že existuji takový, jakého mne stvořil.

Neustálé spojování viny s tím ,co je, a doposud bylo vnímáno jako přirozené chování člověka, považuji za zvrácenost, za snahu zničit, zmařit a překroutit Boží stvoření světa, člověka a jeho věci. Implantování pocitů viny a jejich spojování s neposlušností jakéhokoliv druhu považuji jen za zákeřný způsob ovládnutí chování jednoho každého člověka, příslušníka lidstva či konkrétní společnosti.

(zkráceno)

K.:

Řekl bych, roušky neřeš. Podle mě to je jen test, zda lidé „dobrovolně“ přistoupí na jakákoli vládou nařízená opatření. Přesvědčilo mě o tom vystoupení Vojtěcha o tom, že by se roušky měly nosit i na kole a v autě, přestože tam není 4 m nikdo okolo, koho by mohly chránit. Stejně tak, jako dnes nějací policisté řešili dva nudisty, aby si nasadili roušky (snad bederní)

- https://www.novinky.cz/krimi/clanek/police-domlouvala-nudistum-na-pardubicku-aby-si-vzali-rousky-40318489?seq_no=3&source=hp&dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.szhnp.box&utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=z-boxiku&utm_campaign=null

Osobně si myslím, že je to test toho, jak nasadit nějaká silová donucovací opatření proti lidem v době, kdy nebudou mít už 6 měsíců práci a začnou chápat, že nouzový stav už není z důvodu nějaké chřipky, ale aby ochránil jednu skupinu lidí proti druhé. A ono se za 6 měsíců ukáže, kolik procent z ekonomiky skutečně přežilo. Již teď nejely VHM (Vítkovice), Sokolovská uhelná je na pokraji bankrotu kvůli Green Deal (sebevražda majitele před měsícem), Hyundai jely jen na 4 dny v týdnu už asi půl roku, německé automobilky BMW, AUDI zavřely týden před německou automobilkou Skoda, teď zavírají všechny cestovky a z hospod se vzpamatuje jen asi 1/3. Mnozí OSVČ už nemají do čeho píchnout, protože jejich zaměstnavatelé (ve skutečnosti) je už nepotřebují. Lidé si to dosud neuvědomují, ale už jsme v krizi (od loňska), která může být hlubší než 1929 -33. Jen za poslední týden se zvýšil počet nezaměstnaných v USA o 3 milióny.

<https://www.lynxbroker.cz/vzdelavani/financni-krize/> - podívej se na datum tohoto článku.

Osobně jsem mluvil celý rok s brookery, kteří o tom věděli, ale čekali to až letos v listopadu (nevím proč).

U nás je to zatím skryté, protože se lidé moc nestýkají a nevyměňují si zprávy, ale už vím, že jen v (naší) obci s 900 obyvateli nebude pracovat více než 100 lidí

(Hyundai, hospody, cestovky, OSVČ ve službách kromě prodavačů potravin). A opatření vlád (skoro všech zemí) tomu napovídají, že se snaží nějak hodit skutečnou krizi na virus, jako že my (oligarchové a elity) za nic nemůžeme, a vmanipulovat obyvatelstvo do otrockého postavení bez možnosti odmítnout nebo se nějak jinak bouřit. Osobně si myslím, že zákaz spolčování tu bude dalších 6 měsíců (oficiální zdůvodnění bude „nezvládnutím“ viru v okolních státech). A už dnes se začíná udávat ty, kteří do písmene nerespektují vládní nařízení a volá se po silovém řešení. Vláda toho s radostí využije, protože „přeci musíme chránit obyvatelstvo“.

Komentář redakce:

Dalo by se uvést ještě několik „odlišných pozic“ těch, kdo situaci komentují. Není to tak beznadějně, nebojím se, že vše sklouzne ke konspiračním teoriím. Ctím zásadu: bavme se o tom, co bude, nikoli o tom, kdo co proč udělal a jak to myslel, čeho chtěl dosáhnout. To nám nepomůže a jen nás to zatíží, uškodí to. Nechceme spravedlnost (odplatu za to, co bylo), chceme budoucnost a deklaruje, jak budeme jednat. Na tohle apelují, hledat viníky je past!

Víme o leccems ale teď jde o to obhájit, že lidé se mají setkávat a není to jejich „právo“, které by jim nějaký stát ze své výše a moci pozitivního zákonodárství „dal“, ale jejich přirozenost, kterou se jen ta či ona moc může snažit omezovat, zabraňovat jejím projevům.

Příloha

Části textu, vypuštěné z předběžné verze knihy Chvála a obrana řeči
(vyjde „coby dup“!)

Avízo?

Chtěl jsem napsat avízo na chystanou knihu, ale nakonec jsem v pohodlnosti sáhl po několik částech textu, které se do knihy „nevešly“, byly v rámci první korektury vyškrtnuty. Protože k napsání se toho nabízí hodně, ale ke čtení je třeba vybírat, napsaný text je třeba přiměřeně seškrtnat. Alespoň část z toho, co jsem to napsal a do knihy se nevešlo, poslouží někde jinde.

Hodí se to pro avízo: Zaujme vás něco z následujících fragmentů? Pak vězte, že vše v knize je lepší než tohle, jak jinak. Protože kdyby to bylo horší, škrtnl jsem to a tohle bych v knize nechal!

xxx

Řeč je postavena na důvěře, na kritické důvěře. S druhými jednáme v mnoha vrstvách nebo jinak řečeno polohách řeči. Na jedné straně tu stojí řeč matematiky, definovaných vztahů a poslušnosti logicky provázaných kroků – důkazů, ale to není řeč rozhovoru, ani řeč diskuse.

Ani terminologicky vyfutrovaná řeč jednotlivých oborů a odborností není řečí rozhovoru a je nanejvýš jen řečí takové diskuse, u níž je vymezen obor zájmu. Setkáváme se také s řečí manipulace, mocenské hry. Přesto a proto se znovu a znovu vracíme k řeči jako takové, k obyčejné řeči a k rozhovoru, jehož předmět není nijak omezen, v němž se běžně ptáme „Jak to je“ nebo, lépe, vzhledem k času „O co jde?“, „Co se děje?“ nebo, komplexněji „Co teď s tím vším?“

Tyto otázky redukuje a tento rozvrh deformuje redukce řeči na politická témata, řeč pak není vedena snahou se domluvit, je pragmatickou snahou dosáhnout co největšího

přítakání ostatních v tom či onom. Vytváří se v ní účelová tematická pole, ve kterých je to nebo ono prezentováno jako správné a potřebné, něco jiného jako nízké, špatné, překonané. Do této řeči jsme vtahováni a z této řeči je třeba se znovu a znovu vracet do řeči obvyčejné, ve které věci mají svoje přirozené souvislosti. V prostředí obvyčejné demaskující řeči působí postmoderní výklad řeči jako „pouhých jazykových her“ jako pouhá jazyková hra. Neumíme ji snadno rozpoznat, identifikovat, ale to neznamená, že bychom měli resignovat na důvěru, přestat se ptát „o co jde“ a „co se děje“. Nejlepší obranou proti všem manipulacím je využívání plasticity, mnohovrstevnatosti řeči. Stačí pojmenovávat to, co je rozpoznatelné před všemi redukcemi, abstrakcemi a manipulacemi: přitom se zpravidla manipulativnost té či oné řeči obnaží. V obvyčejné řeči máme dobré východisko, v její citlivosti i ignoranci, v její přímosti i v jejím vtipu, kdy se nabízí nečekaná zkratka smyslu. V přesahu přes tu nebo onu upocenou cílevědomost.

xxx

Demokratický výběr špatného řešení

Je zjevné, že požadavek, který jsme formulovali na odborníky ve svých oborech, lze naplnit jen ve výjimečném případě. Oborovost předpokládá, že hledáme řešení, které lze podle zvolených parametrů vyhodnotit jako „optimální“. V obvyčejné řeči je to jiné, hledáme řešení dobré a snažíme se vyhnout řešením špatným. Odborník, který nás přesvědčuje o jím nabízeném řešení a argumentuje tím, že nejde udělat nic jiného (protože z dostupných informací nejde vykombinovat nic, co by „vycházelo lépe“), je už předem podezřelý, protože je nutně zaujatý, už tím, jak si ve své odbornosti (a tedy ve své terminologii) vymezil předmět svého zájmu. Předpokládáme, že všichni chtějí,

aby jim svět dal „za pravdu“, a pokud odborníka poslechneme, nikdy už se nedozvíme, jestli bychom na tom v posledku nebyli lépe, kdybychom ho ignorovali. Ne-odborník má zpravidla v obyčejné řeči mnohokrát potvrzenou zkušenost, že odborník, ať chce či nechce, není nestranný, odbornost vylučuje nestrannost. /Pozor, i tady platí věta tak, i naopak, tedy nestrannost vylučuje odbornost./ Pro každou odbornost platí něco z postmoderní (mocenské) analýzy řeči. Odborník tím, co zahrne do parametrů zadání a tím, jaký zvolí postup vyhodnocování, vytváří takové výstupy, které bude považovat za „žádoucí“ právě a především on sám, jsou to takové výstupy, které pro příště ještě posílí jeho odbornou roli, povedou k tomu, že k jeho odbornosti a jeho postupům se bude muset přihlížet čím dál tím více. Snad tak mnohý odborník postupuje neúmyslně, nevědomky, ale i on přeci může předpokládat, že čím víc se na něj budeme spoléhat, tím víc se na něm staneme závislími, vzroste jeho moc a jeho vliv na rozhodování. Tomu se není co divit, postmoderní analýzy mocenského pole řeči platí i o řeči odborné. V otevřeném procesu diskuse jsme proto svědky, že jsou tu odborníci, kteří by nejráději předmět diskuse „odborně omezili“ vzali by rámeček diskuse do svých rukou. Je to jen jiný model skrývané ambice rozhodovat. (Protože „ti, kdo odborníci nejsou“, by přeci neměli mít vliv na rozhodování o věcech, kterým nerozumí /!/, a MY víme, čemu nerozumí.) To úplně převrací model „porozumění“ do modelu diktátu, mocenské pyramidy, a proto bychom měli z hlediska řeči zvednout varovný prst: odborník, který se cítí být skrze svoji odbornost povolán vládnout, je typický diktátor, a vláda „odborností“ je útokem na řeč samu. Je útokem na svobodu člověka.

xxx

Ptáme se na pojmy, protože si uvědomujeme, že ve významových polích, skrze které se setkáváme s růzností, nalézáme jakousi „hlubší vrstvu“, o kterou se opíráme, orientujeme v různém. Příímka pojmem je. Když řekneme, že jdeme přímo, odkazuje to k myšlence přímosti, ale neznamená to nic jiného, než že neděláme zbytečné okliky. A naopak, teprve když se snažíme jít přímo, můžeme si uvědomit, že žádnou přímost ve světě nenajdeme, příímka je právě proto pojmem, že ji nemůžeme „držet“, ale můžeme na ni myslet, když se rozhodujeme pro to „neuhýbat“. Směřujeme k přímosti, orientujeme se podle něčeho, co nějak máme, ale ne úplně, nemáme to v dosahu, nemáme to k dispozici. Příímka, přímost je základem pro naši orientaci, ale abychom mohli porozumět orientaci, musíme mít ještě další pojmy pro nějaké rozlišení směrů...

Je to zmatek? Ne, je to malá sonda do povahy řeči, kterou přeci každý z nás zná a bezproblémově používá. Neuvědomuje si však zpravidla, že ambice technické řeči jsou nepodložené a že i k pojům (jako je např. příímka) se nejsnáze dobereme v obyčejné řeči. Prozatím se můžeme spokojit s tím, že je dobré se zabývat řečí především tam, kde se při používání řeči podílíme na tom, jak se zpevňuje významové jádro slov a jak se také proměňuje tam, kde se proměňovat může. Víme o řeči pojmů, o jakési kostře řeči, která je svého druhu záhadou, ale především nás nyní zajímá řeč, kterou spolu mluvíme, a to v celku, aniž bychom z ní to či ono vyjímali. Zajímá nás řeč, která se podílí na proměnách porozumění a sama se proměňuje, proměňuje se tak, jak se nám ukazuje to, na co se ptáme, čeho se v řeči dobíráme. Zároveň je to řeč, která v sobě nese vše podstatné, čeho se můžeme držet a co tak jako tak neumíme ohnout, změnit.

xxx

Zajímá nás „každý ... z mnohých“. Z těch se kterými můžeme mít cokoli společného. Nejde o všechny, jde o to, že nikomu neříkáme „Ty ne!“

Každý rozhovor a každá společná řeč má jistě své meze; ptáme se na dění a na to, jak se nás týká, ptáme se, co můžeme dělat společně, na čem se můžeme shodnout. Atd. Ale to nemusí být „na druhé straně“ opětováno. Pro ty, kdo z pozice „my“ hledí na nás jako na „cizí“, na „oni“ s odstupem, svrchu, nejsou tyto otázky společné, nevidí důvod, aby se podíleli na hledání odpovědí na ně s kýmkoli, s každým. Vylučování „My – oni“ probíhá tak, že je více či méně skrytě deklarováno, že se „nebudu bavit s každým“. Máme k tomu sklon i my sami, a někdy je to vedeno oprávněnou obavou, protože někdy tu jde o ohrožení naší obyčejné řeči. „Bav se s volem, když má rohy!“ říkáme. A proto musíme doplnit: opět odmítám slovo „všichni“, opět říkám „mnozí“. Všichni nevytváří a nezachovávají určité předpoklady k rozhovoru.

Nepíšu analýzu řeči, abych ukazoval její meze, píšu chválu řeči, abych mohl svědčit o svoji důvěře v řeč. Každé „my“, ať už je ideologické, nacionální, teologické, sektářské, je schématem. Není ale zcela uzavřeno vůči tomu, co přichází, a přichází nečekané. Přichází to v oslovení, v nabídce, v situacích, které tomu nebo onomu příslušníkovi dobře zabezpečeného „my“ postaví před oči někoho, s kým může mluvit o tom, co se týká obou. Každý člověk může být v té nebo oné situaci vykořeněn tak, že se jeho statický a schematický systém identifikace s nějakým „my“ rozpadne, prolomí – pod tíhou otázky, prosby, daru, náhlého vhledu do souvislosti věcí... nebo naopak. Řeč se děje s námi, a není nic divného, když do toho, co je jejím předmětem, vtáhne i ty, kdo se snaží držet „mimo“. Můžeme a máme oslovovat ty, s nimiž se setkáme, i kdyby to bylo jen pozdravení a přání dobrého; v tom smyslu, že jim nabízíme to, co je společné, otevíráme se do budoucího. Co máme společné jako dva lidé, kteří se potkali, jako

ti, kdo mají něco společného v situaci „tad a tady“, ale také jako lidé, kteří patří k onomu „mnozí“ a „každý“, kteří se díky řeči mohou potkat, i když to v čase a prostoru možné není. Leccos lze, protože se lze setkat, důvěra je možná, ale vše má své meze. Někdy nezbyvá, než vyklepat opánky a „jít dál“. To bychom měli vědět; vysilovat se nemusíme.

xxx

Když píšu, snažím se postupovat podobně, jako když myslím, a proto jsou často mé věty dlouhé, navazují na sebe; mají sice jasnou formální strukturu, ale čtenář by se neměl nechat odradit od sledování významu nějakou strukturní analýzou vět: jde jen o to udržet „nit“, tedy základní významovou linku a k ní vztažené vazby jmen a sloves. Číst tak, jako by poslouchal. Trochu mi přitom překáží formalizované používání čárek, často by bylo vhodnější neoddělovat věty a seřazená jména, ale mluvené celky – čárky by pak mohly mít charakter příčného přerušení notové osnovy na konci taktu. Takový „hudební“ zápis řeči by se ale čtenáři museli (asi pracně) učit.

xxx

Slova si osvojuji, když se snažím vyjádřit, o co šlo ve vhledu, vhledu, který se mi otevře při onom vnitřním polo-rozhovoru v sobě samém, při myšlení, které je procházením (v důvěrné blízkosti řeči) významovými poli slov.

xxx

Používali jsme slova termín v obyčejné řeči, ale musíme se k němu ještě vrátit. Třeba připomínkou, že létání zpravidla odkazuje na let vlastní silou, i když nevyklučuje použití jiné (např. vylétíme od zkoušek a pak je jedno, zdali jde o létání nebo let).

Pro jakoukoli odbornou řeč je výhodné, pokud se jeho terminologie opírá o obyčejnou řeč a daný odborník zná významové pole a významová jádra slov, která používá, i když to nejsou jím používané odborné termíny. A opačně: vždy už se nacházíme v prostředí řeči, která používá termíny, tedy slova, která pro daný typ výpovědí mají poměrně přesně vymezen význam. Terminologie se prosakují do obyčejné řeči. Poznáme ale snadno, jestli je dané slovo (termín) použito v jeho terminologické formalizaci, nebo v širokém slova smyslu řeči obyčejné.

Již na počátku jsme si ukázali, že vytvoření termínu (ze slova „déšť“) není nic lehkého. Termín vzniká procesem, kterým je jeho význam formalizován podle toho, v jakých souvislostech je dané slovo používáno a tím, jak se přitom naráží na dvojznačnosti a nejistotu „hranic“ – kdy již lze mluvit o dešti a kdy ještě (už) ne. A kdy nám teče do bot. Každý termín je tedy otevřen pro nejistotu v každé další nepředvídané situaci, ve které bude znejistěno toto „ještě – (už) ne“ jeho použití. To nastává i v mezioborových setkáních, protože déšť je v meteorologii zkoumán jako přírodní proces a hranice mezi tím, co je ještě déšť a co již je zavlažování (jako výsledek nějaké intervence a následného technologického postupu), může být nejasná. Z mnoha ohledů se slovo déšť vůbec jako termín nehodí a bylo také postupně nahrazeno termínem „srážky“, přímo vztaženým na měřitelnost meteorologického jevu ve smyslu množství srážek/plocha/čas. Ano, to se stalo již dávno, do slovníku odborníků tak přibýlo nové slovo, které nevyrostlo z obyčejné řeči, bylo jako termín vytvořeno uměle. Protože

se sráží sice mlha na skle, ale především mléko a z obvyčejné řeči je zřejmé, kdy vzniká staženina. Ale lepší slovo (metero-log-odborníkům, kteří se snažili vytvořit obecný termín) řeč zřejmě nenabízela. Ať tak či tak, srážky se staly meteorologickým termínem, i když v mnohém nemusí vůbec souviset s nějakým srážením a téměř nikdy nesouvisely s tím, jak je v obvyčejné řeči používáno slovo srážka. Tento termín se tedy používá bez silné vazby na původní více-významové jádro slova. Už jsme si zvykli, že se namísto deště a sněhu mluví o srážkách, jenže stejně je v pozadí něco jiného: víme, že nejhorší, jak praví stará moudrost, je „srážka s blbcem“. Jaký má dopad do řeči samé, když se termíny nerodí z obvyčejné řeči?

Co je to za mrtvou řeč, která roste a sílí vedle obvyčejné řeči, které lze rozumět?

Co je to za řeč, ve které diktujeme světu, jak má fungovat, diktujeme druhým?

xxx

Tohle všechno bylo o řeči obyčejné. A to jsem ještě pro tuto přílohu M141 nepoužil nic z toho, co jsem z knihy vypustil v části o „neobyčejné řeči“!